

Rikslønnsnemndas kjennelse av 20. februar 1970
i sak nr. 9/1969:

Tvist mellom Bergen trygdekasse v/Rikstrygdeverket og Norsk Kommuneforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 1968 vedrørende Hagahaugen rekonvalesenthjem på Voss.

Nemndas sammensetning:

Professor Arnljot Strømme Svendsen, formann.

Sekretær Willy Davidsen.

Avdelingsdirektør Th. Westby.

I medhold av § 2 fjerde ledd i lov av 19. desember 1952 om lønnsnemnd i arbeidstvister har Rikslønnsnemndas formann med partenes samtykke bestemt at nemnda ved behandlingen av tvisten settes med tre medlemmer og med professor Arnljot Strømme Svendsen som formann. Avdelingsdirektør Th. Westby og sekretær Willy Davidsen er utpekt som medlemmer av nemnda av henholdsvis Rikstrygdeverket og Norsk Kommuneforbund.

Partene har gjort rede for sine standpunkter ved skriftlige innlegg og under muntlige forhandlinger i nemnda i møte 17. desember 1969.

Etter at saken var drøftet i rådslagningsmøter avsa Rikslønnsnemnda 20. februar 1970 denne

Kjennelse:

Norsk Kommuneforbund sa 31. juli 1968 opp gjeldende tariffavtale med Bergen trygdekasse v/Rikstrygdeverket vedrørende Hagahaugen rekonvalesenthjem. Tariffavtalen utløp 30. oktober s.å. Med brev av 16. oktober s.å. reiste Kommuneforbundet krav om at samtlige regulativlønnede stillinger måtte bli lønnet etter statens lønnsregulativ og de alminnelige bestemmelser som gjelder i overenskomst mellom Sosialdepartementet og Lønns- og prisdepartementet på den ene side og Norsk Kommuneforbund og Landsorganisasjonen i Norge på den annen side om lønn for tilsatte ved statens helseinstitusjoner.

Kravet ble behandlet i forhandlingsmøter og senere bragt inn for Riksmeglingsmannen. Etter møter hos Riksmeglingsmannen 5. mars, 16. april og 4. juli 1969 ble det til slutt enighet om å henvise tvisten til avgjørelse av Rikslønnsnemnda.

Rikstrygdeverket har for nemnda nedlagt denne påstand:

"Det etableres en tariffavtale som harmonerer med de prinsipper som følger av Rikslønnsnemndas kjennelse av 13. november 1961 og som er blitt lagt til grunn ved de senere overenskomster mellom Rikstrygdeverket og Norsk Kommuneforbund for betjeningen ved Hagahaugen rekonvalesenthjem."

Norsk Kommuneforbund har nedlagt denne påstand:

"Betjeningen ved rekonvalesenthjemmet Hagahaugen lønnes i samsvar med de bestemmelser som gjelder for tilsvarende arbeid i den offentlige sektor.

Det personale som er tilstått personlige lønninger som ligger over det vedkommendes lønnsansiennitet skulle tilsi på det offentlige regulativ, plasseres på det nærmest ovenfor liggende lønnstrinn."

Hagahaugen rekonvalesenthjem, Voss, eies og drives av Bergen trygdekasse som rekreasjonssted for trygdekassens medlemmer. Hjemmet har plass til 36 gjester, og det er for tiden ansatt 12 personer ved hjemmet. Allerede 30. september 1960 reiste Kommuneforbundet krav om at betjeningen ved Hagahaugen rekonvalesenthjem skulle lønnes etter overenskomsten mellom Sosialdepartementet og Landsorganisasjonen v/Norsk Kommuneforbund. Etter at det i januar 1961 ble oppnådd enighet om at bestyreren skulle lønnes etter lkl. 11 i statens lønnsregulativ, ble det i forhandlingsmøte 17. mars 1961 mellom Bergen trygdekasse og Norsk Kommuneforbund oppnådd enighet om et forslag som i det vesentlige gikk ut på at de alminnelige bestemmelser i statens lønnsregulativ for de offentlige tjenestemenn skulle gjelde for betjeningen ved Hagahaugen. Stillingen som kokke ble plassert i lkl. 3 og kjøkkenassistent i lkl. 1 i statens lønnsregulativ. Piker ble plassert i lønnsgruppe 4 i overenskomsten mellom staten og Norsk Kommuneforbund for det personale ved statens helseanstalter som ikke står oppført i statens regulativ og ikke er offentlige tjenestemenn. Forslaget inneholdt videre en protokolltilførsel om at den da ansatte kjøkkenassistent skulle lønnes etter lkl. 2 og de da ansatte piker etter lkl. 1 i statens lønnsregulativ.

Rikstrygdeverket, som i henhold til syketrygdloven fastsetter lønnsvilkårene for trygdekassens tjenestemenn, godkjente ikke forslaget til overenskomst for den kvinnelige betjening. Norsk Kommuneforbund sa deretter opp plassene. I den følgende megling for Riksmeglingsmänneren ble det ikke oppnådd enighet og saken ble da innbragt for Rikslønnsnemnda til avgjørelse.

Rikslønnsnemnda anførte i sin kjennelse av 13. november 1961 at spørsmålet egentlig gjaldt et valg mellom to overenskomster om lønns- og arbeidsvilkår for betjeningen på Hagahaugen, enten de som er fastsatt for tilsvarende stillinger ved statens helseanstalter, eller det som gjelder for hoteller og restauranter i henhold til overenskomst mellom N.A.F. og LO. "Ingen av disse passer fullt ut ved Rekonvalesenthjemmet Hagahaugen", uttalte Rikslønnsnemnda, som videre fremholdt at "det har innen lønnsnemnda vært noe ulike meninger om hvilket lønnsystem som skal legges til grunn". Imidlertid kom Rikslønnsnemnda til det resultat, at det av formelle og reelle grunner var lite naturlig å anvende statens lønnsbestemmelser for helseanstalter som overenskomst for Hagahaugen, og at det rent arbeidsmessig er mest naturlig å sammenligne rekreasjonshjemmet med hotellvirksomhet. Nemnda mente også at det lønsmessig må tas hensyn til de hoteller og pensjonater som er i nabolaget.

Imidlertid fant Rikslønnsnemnda ikke å kunne gjøre overenskomsten for hoteller og restauranter gjeldende i sin helhet, som Rikstrygdeverket hadde påstått. Enkelte bestemmelser, særlig bestemmelsen om lønn under sykdom, burde være den samme som ved de rekonvalesenthjem som drives av andre trygdekasser. "For øvrig bør partene i forbindelse med neste tariffrevisjon forhandle om den nærmere utforming av en selvstendig overenskomst", uttalte Rikslønnsnemnda. Overenskomsten utløp et halvt år etter kjennelsen.

Rikstrygdeverket har i det vesentlige anført:

Det har ikke skjedd endringer i de faktiske forhold siden Rikslønnsnemndkjennelsen av 1961. Heller ikke er det kommet til nye ting som betinger en endret holdning. I arbeidslivet gjelder den hovedregel at bedriftens art er bestemmende for hvilken tariff arbeidstakerne skal lønnes etter.

Rekonvalesenthjemmene er ikke helseinstitusjoner av den type som overenskomsten for statens helseanstalter dekker. Ved disse steder er det den rent medisinske service som er fremtredende. Rekonvalesenthjemmene mottar kun oppegående pasienter. Sykepleierens oppgave er å ta hånd om pasientenes aktivisering og ellers i nødvendig utstrekning stå til tjeneste. Legen skal ha tilsyn med, skal kunne oppsøkes av og selv kunne innkalle pasientene. På helseanstaltene består pikenes arbeid i rengjøring (av korridorer, sykerom, flasker, bekken, laboratorieglass osv.). På rekonvalesenthjemmene består pikenes arbeid i det samme som på hotell.

Enkelte av Helsedirektoratet godkjente rekonvalesent-hjem driver kombinert hotell- og rekonvalesenthjemdrift. Hjemmene vil ofte ligge i områder som er aktuelle for hoteller, pensjonater, fjellstuer m.v. Avlønningen av betjeningen bør derfor skje etter de samme prinsipper.

Norsk Kommuneforbund har i det vesentlige anført:

Praktisk talt alle arbeidstakere ved offentlige helseinstitusjoner ble fra 1. juni 1964 ført over til statens eller det offentlige lønnsregulativ. Siden har de fleste private og halvoffentlige sykehus og helseinstitusjoner gått over til å bruke statens og kommunenes lønnsregulativ. Ved Hagahaugen rekonvalesent-hjem lønnes 3 av de 12 arbeidstakere, dvs. bestyreren, 1 sykesøster og 1 assistent, etter satsene i statens lønnsregulativ. For de øvrige 9 arbeidstakere gjelder at de som er ansatt før november 1961 lønnes etter overenskomsten for statens helseanstalter, mens den kvinnelige betjening og kokken som er ansatt etter denne dato, er lønnet i henhold til overenskomsten for hotell- og restaurantfaget.

Før lønnsnemndkjennelsen i november 1961 var overenskomstforholdene med lønnsbestemmelser og -satser vidt forskjellige for statlige, kommunale og fylkeskommunale institusjoner. Det var den gang ikke unaturlig å legge til grunn overenskomsten for hotell- og restaurantfaget for betjeningen ved rekonvalesent-hjem.

De ulike lønnsbestemmelser og lønnssetninger som gjelder for arbeidstakerne ved Hagahaugen i dag er uheldige og lite egnet til å skape ro på arbeidsplassen.

Rikslønnsnemndas flertall, Strømme Svendsen og Davidsen, bemerker:

Da Hagahaugen rekonvalesenthjem ble opprettet i 1959 av Bergen trygdekasse ble samtlige ansatte lønnet i henhold til statens ordinære regulativ. Ved kjennelsen i Rikslønnsnemnda av november 1961 ble det bestemt at det personale som var ansatt før kjennelsen skulle ha tidligere avtalt lønn med de lønnsreguleringer som er gjennomført etter statens lønnsregulativ, mens for andre ansatte skulle lønnsbestemmelsene i landsavtalen for hoteller m.v. inngått mellom NAF og LO gjøres gjeldende, dog således at alt fast personale som har arbeidet i anstaltens tjeneste i sammenhengende 3 måneder, under sykdom skal lønnes etter samme regler som i tjenestemannsloven.

Siden 1961, eller rettere siden 1. juni 1964, er det nye kommet til at alle arbeidstakere ved offentlige helseinstitusjoner (kommunale, fylkeskommunale og statlige) er ført over til det offentlige lønnsregulativ, noe også de fleste private og halvoffentlige helseinstitusjoner senere har sluttet seg til.

Siden 1961 har man i Bergensområdet fått et nytt rekonvalesenthjem, nemlig Sjømennesenes Helseheim på Vestlandet i Åsane kommune (Øvre Ervik), der hele personalet er lønnet etter overenskomsten mellom Sosialdepartementet og LO for statens helseanstalter. For øvrig nyttes den samme overenskomst også ved andre rekonvalesenthjem, bl.a. Ringen Rekreasjonshjem, Ring st.

På en liten arbeidsplass som Hagahaugen rekonvalesenthjem, må det anses uheldig at det underordnede personale er lønnet etter forskjellige regulativer, noe som bl.a. har til følge at søndagstilleggene i kroner og øre kan være over 3 ganger så høye for den ene kategori i forhold til den andre. Dessuten utløper de to regulativene på forskjellige tidspunkter, nemlig henholdsvis vår og høst.

Prinsippet om at bedriftens art bør være avgjørende for avlønningen kan vanskelig gi adekvat utforming på foreliggende område. Det finnes etter flertallets oppfatning ingen klar grenseoppgang mellom rekonvalesenthjem på den ene siden og f.eks. aldershjem, sykehjem o.l. på den annen side.

Overenskomsten for statens helseanstalter brukes såvel for medisinske som for sosiale institusjoner. Det er heller ikke i praksis i dag noen påfallende overenstemmelse mellom rekonvalesenthjem og hoteller, så meget mer som den vanskelige sykehussituasjon i landet ofte medfører at pasienter må sendes fra sykehus til rekonvalesenthjem på et meget tidlig tidspunkt. Atmosfæren og arbeidsmiljøet på et vanlig rekonvalesenthjem ligner mer på den tilsvarende ved et sykehus eller en sykeheim enn på et hotell.

Partene er enig om at det er vanskelig å si noe bestemt om hvorvidt den ene eller den andre tariffen sett under ett vil koste arbeidsgiveren mest eller gi arbeidstakerne største fordeler. Derimot vil det kunne bety en avtalemessig forenkling, skjønt heller ikke det kan bety særlig meget.

Man er kommet til at det i dag er flere grunner som taler for enn imot å gjøre overenskomsten for personale ved statens helseanstalter gjeldende som overenskomst for kokker og annen betjening ved Hagahaugen rekonvalesenthjem (det personale som inntil 31. oktober 1968 var omfattet av overenskomst mellom Bergen trygdekasse v/Rikstrygdeverket på den ene side og LO/Norsk Kommuneforbund på den annen side). Man finner videre at det i dag er naturlig å jevnføre arbeidet ved Hagahaugen rent arbeidsmessig med det som utføres ved andre helse- og sosialinstitusjoner som er lagt under overenskomsten for personale ved statens helseanstalter.

Nemndas mindretall, Th. Westby, holder seg til Rikslønnsnemndas enstemmige kjennelse av 1961. Det er ikke grunn til å vurdere saken i dag annerledes enn den gang. Jeg presiserer at det ikke er spørsmål om å legge hotell- og restauranttariffen til grunn for betjeningen ved Hagahaugen, men å etablere en egen tariff for rekonvalesenthjemmet.

Den service som gjestene ved Hagahaugen ytes, skiller seg klart fra den medisinske service og pleie som ytes ved statens helseanstalter eller ved de offentlige og private pleiehjem m.v. Hagahaugen tar ikke imot sengeliggende.

Gjestene tilbys et beskyttet miljø som gir den enkelte tilstrekkelige muligheter til hvile, avkopling og til fysisk aktivitet ved turer i terrenget. I forhold til de medisinske behandlingsinstitusjoner og pleiehjemmene m.v. er det den hotellmessige service ved Hagahaugen som er den fremtredende. Det må derfor være prinsipielt galt å legge tariffen ved statens helseanstalter til grunn for Hagahaugen. Tariffen for Hagahaugen bør fortsatt bygge på de prinsipper som hittil har vært lagt til grunn.

Jeg kan forstå Norsk Kommuneforbunds ønske om å få innpasset alle sine medlemmer på én tariff, men dette hensyn er ikke relevant og kan derfor ikke veie særlig tungt for meg. Jeg understreker at denne tvist ikke dreier seg om kroner og ører, og den avtale som hittil har vært inngått mellom Rikstrygdeverket og Norsk Kommuneforbund, inneholdt minst like gode rettigheter for de ansatte når det gjelder pensjon, lønn under sykdom og svangerskap som Norsk Kommuneforbunds øvrige tariffen.

Det er kun én av betjeningen som lønnes etter statens alminnelige lønnsregulativ ved Hagahaugen. Dette er en strengt personlig ordning som følge av at vedkommende allerede var ansatt på disse vilkår da tariffavtalen for Hagahaugen ble opprettet ved Rikslønnsnemndas kjennelse av november 1961. Det vil imidlertid være urimelig om denne personlige ordning skal få konsekvenser for løsningen av den foreliggende tvist.

Slutning:

1. Overenskomsten mellom Sosialdepartementet/Lønns- og prisdepartementet og Landsorganisasjonen i Norge/Norsk Kommuneforbund omfattende lønns- og arbeidsvilkår for det personale ved statens helseanstalter som ikke står oppført i statens lønnsregulativ og som ikke er offentlige tjenestemenn, og som gjelder inntil 30. april 1970, gjøres gjeldende for tilsvarende personale ved Hagahaugen rekonvalesent hjem (jfr. overenskomst mellom Bergen trygdekasse v/Rikstrygdeverket på den ene side og Landsorganisasjonen i Norge/Norsk Kommuneforbund på den annen side, som utløp 31. oktober 1968).

2. Det personale som er tilstått personlige lønninger som ligger over det som det offentlige regulativ tilsier, beholder dette inntil neste tariffoppgjør, da det overlates til partene som et forhandlingspunkt.

3. Overenskomsten gjelder fra 1. november 1969 til og med 30. april 1970 og videre ett år om gangen hvis den ikke blir oppsagt av en av partene med 3 måneders forutgående varsel.

Arnljot Strømme Svendsen

Willy Davidsen

Th. Westby